

**XÂY DỰNG CSDL LUẬN ÁN, LUẬN VĂN, ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU
KHOA HỌC TẠI TRUNG TÂM THÔNG TIN-THƯ VIỆN ĐẠI HỌC VINH**

Nguyễn Văn Hiệp
Trung tâm Thông tin-Thư viện ĐH Vinh

Thư viện đại học là trung tâm thông tin, văn hoá, khoa học - kỹ thuật của trường đại học, có chức năng tổ chức, xây dựng và quản lý vốn tư liệu văn hoá, khoa học - công nghệ phục vụ đắc lực nhiệm vụ đào tạo & nghiên cứu khoa học của cán bộ, học sinh trong toàn trường. Nhằm đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ đổi mới phương pháp dạy - học và góp phần nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo, hoạt động của Trung tâm Thông tin tư liệu & Thư viện có vai trò quan trọng trong việc cung cấp sách, giáo trình, tài liệu, cơ sở dữ liệu cho người dạy và người học. Nhận thức rõ điều đó, trong thời gian qua, chính sách xây dựng, phát triển nguồn lực thông tin đã được Trung tâm Thông tin - Thư viện đại học Vinh chú trọng, triển khai mạnh mẽ, trong đó việc thu thập xử lý và xây dựng cơ sở dữ liệu luận án, luận văn (LALV), các đề tài nghiên cứu khoa học (NCKH) luôn được ưu tiên, xác định là một nhiệm vụ trọng tâm, đặc biệt là trong giai đoạn từ năm 2000 đến nay.

1. Vài nét về quy mô đào tạo và hoạt động NCKH của Đại học Vinh.

1.1. Quy mô đào tạo

Đại học Vinh là trường đại học đa ngành đặt tại thành phố Vinh, tỉnh Nghệ An. Hiện nay trường có gần một ngàn cán bộ và trên 18 ngàn HSSV, thực hiện 2 loại hình đào tạo chính quy và tại chức.

- **Về đào tạo Đại học:** Trường có 16 khoa đào tạo, với 35 mã ngành:

+ Các chương trình đào tạo ĐH sư phạm: Toán học, Sinh học, Hoá học, Ngữ văn, Tin học, Vật lý, Địa lý, Lịch sử, Giáo dục chính trị, Tiếng Anh, Tiếng Pháp, Giáo dục thể chất, Giáo dục Quốc phòng, Giáo dục tiểu học, Giáo dục mầm non, Toán - lý, Văn - Sử, Sinh - Hoá.

+ Các chương trình đào tạo đại học cấp bằng cử nhân khoa học: Toán học, Tin học, Vật lý, Hoá học, Sinh học, Ngữ văn, Lịch sử, Tiếng Anh, Kế toán, Quản trị kinh doanh, Toán - Tin ứng dụng, Môi trường, Chính trị - Luật.

+ Các chương trình đào tạo đại học cấp bằng kỹ sư: Nuôi trồng thủy sản, Nông học, Khuyến nông và phát triển nông thôn, Công nghệ thông tin, Xây dựng dân dụng công nghiệp, Điện tử viễn thông, Công nghệ hoá thực phẩm.

- Về đào tạo Sau đại học: Trường đào tạo cho 22 chuyên ngành Thạc sĩ: Toán giải tích, Hình học - Tô pô, Đại số Lý thuyết số, Lý thuyết xác suất và Thống kê toán học, Lý luận và PPDH Toán, Quang học, Lý luận và PPDH Vật lý, Hoá hữu cơ, Hoá vô cơ, Hoá phân tích, Lý luận và PPDH Hoá, Thực vật học, Động vật học, Sinh học thực nghiệm, Lý luận và PPDH Sinh, Lý luận Văn học, Ngôn ngữ học, Văn học Việt Nam, Lịch sử Việt Nam, Lịch sử thế giới, Quản lý giáo dục, Giáo dục tiểu học.

+ Các chương trình đào tạo Tiến sĩ: Toán giải tích, Hình học - Tô pô, Đại số và lý thuyết số, Lý thuyết xác suất và thống kê toán học, Lý luận và PPDH toán, Quang học, Lý luận và PPDH Vật lý, Hoá hữu cơ, Thực vật học, Ngôn ngữ học.

1.2. Hoạt động nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ

Hoạt động nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ của nhà trường ngày càng tăng về số lượng và chất lượng. Hàng năm, nhà trường đã nghiệm thu hàng trăm đề tài nghiên cứu khoa học các cấp: Cấp Nhà nước, cấp Bộ, Cấp cơ sở (cấp trường và cấp khoa). Trong giai đoạn 2000 đến nay, mỗi năm có từ 5 - 10 đề tài cấp Nhà nước, có từ 35- 40 đề tài cấp Bộ và trên 200 đề tài cấp cơ sở. Các hoạt động khoa học và phát triển công nghệ có những đóng góp mới cho khoa học, có giá trị ứng dụng thực tế để giải quyết các vấn đề phát triển kinh tế - xã hội thông qua các hợp đồng kinh tế.

2. Các kết quả đạt được

- Như chúng ta đã biết, luận văn tốt nghiệp đại học, luận văn thạc sĩ, luận án tiến sĩ, các đề tài nghiên cứu khoa học cấp Trường, cấp Bộ và cấp Nhà nước là nguồn thông tin giá trị phản ánh một phần kết quả hoạt động đào tạo, nghiên cứu khoa học của cán bộ, sinh viên trong trường đại học, đồng thời đây cũng là nguồn tài liệu tham khảo cần thiết, mang tính đặc thù, phục vụ cho công tác giảng dạy, học tập, nghiên cứu khoa học của cán bộ, nghiên cứu sinh và sinh viên. Vì vậy việc thu thập đầy đủ, bảo quản và tổ chức khai thác tốt nguồn tư liệu quý giá này phục vụ tốt công tác đào tạo, nghiên cứu khoa học của cán bộ, HSSV đã được quan tâm một cách đầy đủ và khoa học ở Đại học Vinh. Với quan điểm đó, ban Giám đốc của Trung tâm đã tham mưu cho nhà trường ban hành văn bản quy định về công tác lưu trữ luận án, luận văn, đề tài nghiên cứu khoa học

các cấp. Nhà trường đã quy định cụ thể số lượng cần phải nộp đối với từng loại tài liệu, những quy định về kỹ thuật văn bản, theo đó các cá nhân, tập thể phải có giấy xác nhận của Thư viện mới được tiến hành bảo vệ, đồng thời có sự phân cấp và quy định trách nhiệm cụ thể cho Thư viện, các Khoa đào tạo, khoa Sau đại học, phòng Nghiên cứu khoa học, phòng Đào tạo phối hợp và thực hiện việc thu nhận, bảo quản, khai thác nguồn tư liệu trên có hiệu quả phục vụ đắc lực nhiệm vụ đào tạo & nghiên cứu khoa học.

- Trong giai đoạn từ năm 2000 đến nay, thực hiện dự án hồi cố, xử lý kỹ thuật xây dựng cơ sở dữ liệu, Trung tâm Thông tin - Thư viện Đại học Vinh đã xây dựng nguồn cơ sở dữ liệu thư mục Sách, Giáo trình, Bài giảng nội bộ của cán bộ, giáo viên trong trường, Luận án, luận văn, Đề tài nghiên cứu khoa học các cấp với 15.200 biểu ghi. Đặc biệt, đã xây dựng nguồn cơ sở dữ liệu toàn văn, Đề tài nghiên cứu khoa học các cấp; Luận án, luận văn tốt nghiệp đại học, thạc sĩ, tiến sĩ,... với trên 8000 biểu ghi.

+ Về cơ sở dữ liệu LALV có 7.732 biểu ghi, trong đó: Luận văn tốt nghiệp đại học: 3.800; Luận văn Thạc sĩ: 3.952 ; Luận án tiến sĩ : 280.

+ Về cơ sở dữ liệu đề tài NCKH: có 1.518 biểu ghi, trong đó: Đề tài cấp Nhà nước: 15; Cấp Bộ: 144; Cấp Cơ sở: 1.359.

- Ngoài ra, để có thêm nguồn tư liệu quý về cho bạn đọc tham khảo và nghiên cứu, thực hiện dự án GDDH mức A, Trung tâm đã bổ sung được bộ cơ sở dữ liệu toàn văn tiếng Việt trên CD-ROM gồm 24 đĩa bao gồm các đề tài nghiên cứu khoa học cấp Bộ, cấp Nhà nước về lĩnh vực khoa học- công nghệ. Đồng thời Trung tâm đã bổ sung bộ cơ sở dữ liệu tiếng Anh trên CD - ROM gồm 26 đĩa, cung cấp toàn văn với 90.000 biểu ghi chủ đề về khoa học- công nghệ tổng hợp bao gồm các lĩnh vực mũi nhọn: Điện tử, tin học, năng lượng,... các phát minh và ứng dụng tiến bộ khoa học - kỹ thuật, công nghệ sinh học.

Từ thực tiễn trong quá trình phục vụ, qua số liệu thống kê và kết quả điều tra bạn đọc cho thấy, số lượng cán bộ, học viên và HSSV sử dụng, truy cập nguồn cơ sở dữ liệu này là rất lớn, đặc biệt phục vụ cho việc cung cấp tư liệu tham khảo làm luận án, luận văn của sinh viên và học viên cao học. Điều đó xác định công tác thu thập, xử lý, bảo quản, khai thác nguồn dữ liệu trên đã phát huy hiệu quả cao, nhất là trong điều kiện nguồn cơ sở dữ liệu toàn văn tiếng Việt của chúng ta hiện nay nhìn chung còn hạn chế, bên cạnh đó việc khai thác nguồn tin điện tử, các CSDL trực tuyến tiếng nước ngoài chưa được khai thác một cách có hiệu quả, vấn đề chia sẻ nguồn lực thông tin giữa các thư viện, liên kết Website

chưa được triển khai mạnh mẽ. Có thể nói việc ưu tiên xây dựng cơ sở dữ liệu toàn văn LALV, đề tài NCKH trong quá trình tạo lập nguồn tư liệu số hoá trong trường đại học nhằm phục vụ tốt công tác đào tạo & nghiên cứu khoa học là một hướng lựa chọn đúng đắn của Trung tâm trong thời gian qua, bước khởi đầu của quá trình chuẩn hoá, hiện đại hoá và xây dựng thư viện điện tử.

3. Một số định hướng trong thời gian tới

Để đáp ứng và phục vụ đắc lực nhiệm vụ đào tạo, nghiên cứu khoa học của Đại học Vinh trong thời kỳ đổi mới - hội nhập, thời gian tới, trên cơ sở thực hiện các nội dung, chính sách về phát triển và tăng cường nguồn lực thông tin được đề ra, Trung tâm Thông tin - Thư viện đại học Vinh tiếp tục tập trung thực hiện nhiệm vụ xây dựng, phát triển kho tài nguyên thông tin điện tử, phục vụ cho việc nghiên cứu, giảng dạy và học tập bao gồm các nội dung sau:

- a. Xây dựng CSDL toàn văn luận án tiến sĩ, thạc sĩ và luận văn tốt nghiệp đại học;
- b. Xây dựng CSDL toàn văn đề tài nghiên cứu khoa học các cấp và kỷ yếu hội thảo khoa học;
- c. Xây dựng CSDL toàn văn bài giảng, giáo trình và đề cương các chuyên ngành khoa học dạng văn bản;
- d. Xây dựng CSDL tài liệu tham khảo và thực hành minh hoạ (tranh ảnh, hình ảnh động...)
- e. Liên kết với những CSDL khác trong và ngoài thư viện qua cổng thông tin giáo dục - education portal. Thực hiện việc liên thông trao đổi, chia sẻ nguồn lực thông tin với các Thư viện, Trung tâm thông tin trong và ngoài nước, đặc biệt triển khai có hiệu quả việc phối hợp, chia sẻ & khai thác nguồn cơ sở dữ liệu Luận án, luận văn, Đề tài nghiên cứu khoa học với các Thư viện, Trung tâm thông tin trong hệ thống thư viện trường đại học.

Trên đây là những kinh nghiệm bước đầu tại Trung tâm Thông tin - Thư viện, với những kết quả khiêm tốn trong việc phát triển nguồn tư liệu số hoá, xây dựng CSDL luận án, luận văn, đề tài nghiên cứu khoa học phục vụ cho công tác đào tạo & nghiên cứu khoa học tại Trường Đại học Vinh. Mong rằng nhận được sự trao đổi, góp ý của quý vị để công tác lưu trữ thông tin khoa học, xây dựng và phát triển nguồn lực thông tin ngày càng hiệu quả. phát huy mạnh mẽ vai trò, chức năng của Trung tâm Thông tin - Thư viện trong trường Đại học.